Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

ГIАЛГАЙ ГIАЛГАЙ ЛАЦАРА

СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ ОБЛАСТЕЙ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 2 июнь, 1977 шу. ● № 66 (5733). ● Мах 2 кеп.

КОЛХОЗНИН СОВХОЗНИН ПРОИЗВОДСТВА КАДРАШЦА БЕЧА БАЛХА РОСТОВСКИ ОБЛАСТА ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦЕЙ ОПЫТ ЮМАЛЯРА ЕРРИГСОЮЗНИ СЕМИНАРА ДОАКЪАШХОШКА

Лела новкъостий!

Шо гулденнад юртбоахама кадрашца бу болх эргабаккха тоабара опыт вIашна дIа-юта Iомад, дIакагIа йола формаш из лоархIаме гIулакх вIашТехьIаккхара метоташ Iомайра.

Юрташкарча кадрашца бу болх ший аграрни политикан дIадаккха йиш йовзийтIа хIама сиина дерзI парте. Хlаъ, колхозашкан совхозашкан эргабаранаш ина бола техника лукхагIа хулача хана, даьхташца химизаций мелиорацин елга шеранIа даржаш дагтаче хана, кадрай говзал, Iаймана карагIаьлиаргийн хьалха латтача опытех дарда тIа дарна производство лелде хар юрта боахам дегIабоаламбара, эффективности дикала лаькхара Iалаьмаге боккхача доархIаме да.

Партийни, советски, юртбоахама органаша, профсоюзни комсомольскин организацеша гаттара чIоагIа йоаккхо е еза кадрашца отделенеш, бригадаш, фермаш, колхозашца подразделенеш — юкъаерзийн доимаш ялат, дулх, шура, коартол, баьнаьдараш, кхийола продукташ йоахачча моттигашка кадраш дIачIоагIъарна. Къаьстта йоаккхо е еза шой профессиональни говзаллаш хьинар ца ходеш хьаькъегарш этарга хьалтарга даькъе машинаш бина пайда ецар, лакха хьуьчьамаш чуэлар, хьайбай боахама продуктивность лаькхар тийна болча механизаторий.

КПСС Центральна Комитето лакха мах бу 1977 юбилейни шера колхозийн совхозийн бахьнаш ца хIаъIаотташ латтар. Хlанз чIоагIа доархIаме да дIайийнача хIамашта лерттIа гIулакх дар, доакъаьвар дукхагIа хьалхедар а Iалаьцдар а, дика хийно э ях хьуьчьам чуэцлитра Iалаьцдар, из боа из бар, паччаьлхьхенга лаьттанцара йоаккех хьайбай ерриг продукташ йоккара планашн социалистически декхарашн кхочаш а тIехьхочаш а дар.

Со тешаш ва юрта боахама кадрашца , болх бара Ростовски областа опытах шерра пайда ецарх, ух шерара планашн заданеш, бIарчча хьайийача иттлагIа пятилетка, КПСС XXV съезда решенеш толаме кхочаччара новкъостад дергхиларх.

Ерригсоюзни семинара доакъашхошка дег тIара мозрашца ду аз, хIаьта балха тIа цар толам баккхар а лоа-сона.

Л. БРЕЖНЕВ.

БКП ЦК ХЬАЛХАРЧА СЕКРЕТАРА, БОЛГАРЕ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКА ПАЧЧАЬЛАЬХЕН СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА НОВКЪОСТА ТОДОР ЖИВКОВНА СОВЕТСКИ СОЮЗА ТУРПАЛ ЯХА ЦIИ ЕННАЙ

Советски Социалистически Республикийн Союзан Болгаре Халкъа Республикан хьалхарчаьнна юкъе вежаршца дола доттагIад. Масе оагIорахьара вIIа, цуьнна цхьана леладу гIулакхашн дегIадоладеча, машарн социализмн чIоагIЪеча, дунен кхин коммунистическин болашн юкъе дуккхача шерашца хьинаре дахка лоапуча доккхий хIамашн карагIдулар белгал а доккхаьш 1977 шера 31 мае СССР Лаькхенчарча Совета Президиумца УказаргIа БКП ЦК Хьалхарча секретара, Болгаре Халкъа Республика Паччаьлаьхен совета Председателна новкъостад Тодор Живковна еннай **Советски Союза Турпала цIи, Ленина орден «Дошо Седкъа»** яха медали луш.

НАЬХА ВАХАР ТОАДАРА

ДЕГА ТОАМ ХИННА

Ужк деношка хиннача КПСС ЦК Пленуме «Советски Социалистически Республикийн Союзан Конституце проектах» КПСС ЦК Генеральни секретара новкъостса Л. И. Брежнева яь доклад, Пленуме чъаьстадаь кхаьдеш дешаш дуьнаш собранеш хилар тха совхозна бригадашка, мехмастерске, кхмча производственни участкашка.

Дега тоам хулаш тIаийлар боахама къаьхьагамхоша Пленума материалаш а кердача Конституцех йола проект а.

Хlанз йолаш йола Конституци тIаийначуьра тIехьагIа дIадаьхна шовзткъа шера вай мехкан, вай ерриг а обществе кIоаррга хувшамаш хиннад. Уж дерриг хувшамаш, КПСС XXV съезда де оттадьнчуьра тIа маьхьдара, теркладаьца СССР кердача Конституце проекта тIа. Кердача Конституце положенеш кхочаьлъхо вай беррига болх дикала кердача боарам тIа бакаха бена. Цу гIулакхаьца дог гIоздаьккха вай Дахьенна рузкъа Iолдар духьа, коммунизм хьалъера лард чIоагIъар дуьйа тIехь тIайоагIача хана кхы я овсарегIа къаьхьга доп деннад совхозна болхлIIца. Хlаьта шоай деша дай болаш хьа я боагIа. Мах сала, доакъар Iалашдеран. Хlара дийнаьхара балха норма — 140 процент кхочаьнчьеш къаьхьег цар. Иштта овсаре болх бу комсашта, кхыча культурашта Iунал деш болчар а ялат чуэца кийчо еш боаккхачар а.

М. ИБРАГИМОВА,
Надтеречни района «Знаменский» совхоза керттера экономист.

ДЕПУТАТАЛЛА КАНДИДАТЕХ ДОЛА ДУВЦАРАШ

Делкъийга хIама дуа ха дьаьгIаьттар. Нохч-ГIалгIай гIишлонашца Управлене аьшкаьстенн конструкцеш еча завода болхлой нехашкара ара а баьнна шой клубагаьлъ лестар. Цунна хьалхе а хезадар Заводской райсовета депутатий кандидат оттаве шой коллектива боьхьо еннигга. Цьуьбаьхьа ца хьанна лурбгьа из боккха тешам, коллективе дуьхьа ма-бий хьаьнала къаьхьгашн общественни болх хьинаре лелабеш бола наьх? Уж уйлаш керта чу а хьуьзаш актови зале чуэлар болхлой.

Заводской района къаьлгамхой депутатий райсовета депутаталла кандидат оттаьнара хьаьтаьнь йолу собранн дIайоллау.

Къаьмаьл де лоцу ву даьхан Пречехьаьлаьнен совета Председателна, Советски Союза Турпала новкъостла Тодор Живковна дIаьлар Ленина орденн «Дошо Седкъа» яха медали.

Советски Союза совгIат дIаьлур бер КПСС ЦК Политбюро ченнаьл кандидатуьн, КПСС ЦК секретарьн, СССР Лаькхенчарча Совета Президиумаьн СССР Министрий Советан Председателий заместитель, СССР Лаькхенчарча Совета паьргIатонна, хьалхьий социальнийн прогресса тIехьа Iа кIаьнд да луш хьаьнарг.

Мукъаьда сона СССР Лаькхенчарча Совета Президиумца Указ Iолешца: «Советски Социалистически Республикийн Союзан Болгаре Халкъа Республикан хьалхьашта юкъе вежаршца дола доттагIад, масе оагIорахьара вIIа цхьана леладу гIулакхашн дегIадоладеча, машарн социализмн чIоагIЪеча, дунен кхин коммунистическин болашн юкъе дуккхача шерашца хьинаре дахка лоапуча доккхий хIамашн карагIдулар белгал а доккхаьш БКП ЦК Хьалхарча секретара, Болгаре Халкъа республика Паччаьлаьхен совета Председателна новкъостса Тодор Живковна еннай Советски Союза Турпала цIи, Ленина орден «Дошо Седкъа» яха медали луш».

Жоп лаш хьаьмаьл дир ноь, Т. Живкова.

Овсарг къахьег

Ерриг тха боахаме дIайийнар 110 гектар лоцерна я. Хlанзле 50 гектара тIара буй хьекхай оаха. Цу тIара яьккхача лоцернах 600 тонн сенаж кийчьаьй, планагIа 310 тонн йолаш.

Доакъарш Iалашдеча овсаре къаьхьег трактористаша Гирихаьнов Вахас, Матомаев Султана. Дийнаьхара балха норма 4 гектар йолаш, 5—6 гектара тIара буй чуэц цуьнан.

Б. СУЛЕЙМАНОВ,
Сунженски района Ленина цIергIа колхоза механизатор.

СКВАЖИНАЙ КЪАЬНАЧА ФОНДЕРА А...

МехкдаьттА ресурсех пайда эннлга тоадеш, лаьттан тIоаьлашкара из хьаьлъаьр алсам доаккхаш, битумийнн порошашара хьа я къоастаьдеш мехкдаьттА доккхаьрн техникаьрн опытно-промышленнийн балхаш чакхдоахаш кхаьдергIа — нитта дехкаьраш латт «Старогрозненфть» Мехкдаьттен газн йоаккхача управлене № 2 йолча инженерийн-технологиченн районн службА колленстрина хьаьхашка. Цуннна кулгаьлдеш ва къона коммунист Виктор Васильевич Сильченко.

Служба къаьхьегамхоша шоашта могар ду скважинашка мехкдаьттА далийтара. Материально-техникеан снабжене болх ледера баьле а цар вIашТехьаьлар уьх шера хьаьхарчаьн битъ бетта тIаьн кхочачу а я, планаа соргIа хьаьн а 110 тонн мехкдаьттА даккхя.

Таькка а техка болх бе йолаьлийтача № 6/35 йолча скважинн деннн-бусц ду 4 тонн мехкдаьттА, № 23/35 йолча скважинн — 3 тонн, № 14/36 йолчо — 2 тонн мехкдаьттА ту.

Служба коллективо кхаьдеш Дийнаьхара «Ортепехина» Грозненски производственни объединенен Грозненски радиотехнически заводен « кхаьхьегамхоша моттигерча Советаьшка хоржамашн хулаца дечаьнна сийна социалистически яьх йоаржае аьнна дьаьлийнарал. Цар доиг деннад скважинай къаьмаьл фондера планаьл соргIа 80 тонн мехкдаьттА даккха.

Къаьхьегама толамаш лаьтарна белгалбаьлийн, операторашца Къаьхьегамаш Шеча Байрахьа ордена кавалер Иванов Виктор, Дабуев Сайпи, Джабрилов Аьлмаьд, Серов Александр, Кажбаров. Цар боаьхьо ю. Iоуьхаш мехкдаьттА да дийтарах технологиченки оборудованех бинзза пайда эцарна.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

ХЬАЛА ХАЛА ДАЛЕ А...

Соаккхара шу доаьлдуш шин боахамна йийкъар тха совхоз, — боах Хурс-Мартановски района «Гойтинскийн» совхоза директора Дошукаев Вахида. — Хьайбаш дерригаг а тха боахаме дисар, хIаьта доакъара лаьрхIа культурашн дIайийначу лаьттех цхьа дакъа керда вIашагIьеьлара «Солнечный» совхоза дIаьлар. Из бахьаьн доаьш кхоачаш карагIдаьлаьнар соаккха доакъар Iалашдара план. Кхыча боахамашкара доакъар а эйдеш Iангара даьхар хьайбаш. Кхоачамхиллаьл доакъар Iалашде хала хурда уьх шера а. Хlана аьчча, соаккхарчуьл дукхагIа доакъара культурашн дIаьра хьаьхьегагIа, Iаймаьнаьр Балаьуи — «Гойтинскийн» совхоза механизатор. Да сапна техникех дика кхетаьш нана сапна балха тIерен да вежарийн. Хlаьта цар вана шекара секкхаьш кхеш я. Хlанзалца цхьа шу дIадахийтадаь цс ше тIаийна шура яккхаьрн шекара секкхаьш кхеран лостам болаш хилар лаьрхIача доакъара культурашн дIаьра хьаьхьостаьдаь лаьтта кIезнга да дьаьна ала йиш йолаш да

Хlаьта планагIа уьх шера цу боахаме Iалашде еаш я йоа— 465 тонн, сенаж — 610, бацийн витаминн хьоар — 300, силос— 4640 тонн. Цуьн соргIа хьайбаш мошача доакъарчи Тасуев Хьасан. Цар лаьрхIад уьх шера сурахьа дIайийна культурашн чуйца йоаккхаьна а 250 гектара тIа силоса лаьрхIа кхажкIийн тIаье, доамаш заьгIенашца куг-кара буьн хьоккаш йоа Iалашде.

— Теркам тIабахийта бийшар тха совхоза къаьхьегамхоша «1977 шера хьаьхьаьчьеш чуэцлитра, юртбоахама продукташ доакъараш кийчьаьдеш Iалашде кхы тIа а до лелаьрга йола механизатор Израилов Якъуб.

Совхоза партийни бюро профсоюзни комитетан хьаьлхе а белгалдаьлъад платаш чуэцлитра доакъар Iалашдечеьн хьаьлхе яьккхаьрашта лурдола совгIаташ. Хlара пхи дн массеза доаьл ергьа балха итогашн. Цу юкъа денна йола заданеш 150 процент, кхочаччьарашта лурдга 25 сом ахчаш совгIат. Хlаьта кIезнга лохара процент яраьта 10—15 сом.

М. ЭПЕНДИЕВ.

Новкъоста Т. ЖИВКОВНА Советски Союза эггара доккхагIа дола совгIат дIадалар

31 мае Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара новкъостса Л. И. Брежневаьа БКП ЦК Хьалхарчаьн секретара, НРБ Министрийн Совете Председателе, Советски Союза Турпала новкъостса Тодор Живковна дIаьлар Ленина орденн «Дошо Седкъа» яха медали.

Советски Союза совгIат дIаьлур бер КПСС ЦК Политбюро ченнаьл кандидатуьн, КПСС ЦК секретарьн, СССР Лаькхенчарча Совета Президиумаьн СССР Министрий Советан Председателий заместитель, СССР Лаькхенчарча Совета паьргIатонна, хьалхьий социальнийн прогресса тIехьа Iа кIаьнд да луш хьаьнарг.

Мукъаьда сона СССР Лаькхенчарча Совета Президиумца Указ Iолешца: «Советски Социалистически Республикийн Союзан Болгаре Халкъа Республикан хьалхьашта юкъе вежаршца дола доттагIад, масе оагIорахьара вIIа цхьана леладу гIулакхашн дегIадоладеча, машарн социализмн чIоагIЪеча, дунен кхин коммунистическин болашн юкъе дуккхача шерашца хьинаре дахка лоапуча доккхий хIамашн карагIдулар белгал а доккхаьш БКП ЦК Хьалхарча секретара, Болгаре Халкъа республика Паччаьлаьхен совета Председателна новкъостса Тодор Живковна еннай Советски Союза Турпала цIи, Ленина орден «Дошо Седкъа» яха медали луш».

Жоп лаш хьаьмаьл дир ноь, Т. Живкова.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Веза новкъост Живков!

Хьамсара новкъостий, доттагIий!

Вай хIанзза чакхъьькъай советско - болгарски переговораш, кулгаш язъадаь цхьана оттаьнна коммуникена. Воайла вIашан цхьана леладу гIулакхашн дIахо а дегIадоладаьра цахьан баргагIа дина программа кийчьаьй аьна йиш йолаш да вай.

Цахьаьхьа тахан цхьаьхьа а дан Iоздоькка хIама хиннаьл. Социалистически Болгаре-царца, цун гIоранаьнна кулгалхочуьнца вежаршца болх дийтаьлийначу Болгаре Халкъ Республикан Совета Президиумо новкъостса Тодор Живковна еннай Советски Союза Турпала цIи.

Мукъаьда сона, веза доттагIа ухъсша болчар цIеварIа а, хIаьта со тешаш ва, миллионашца болча советска наьхъ цIеварIа а, советски мехка эггара доккхагIа дола совгIат дIаьлар Хьо дег тIара дакъьлца вувша. Болгарски коммунистически партие Центральнийн Комитета Хьалхара секретарь, Болгаре Халкъа Республикан Чачаьлаьхен совета Председатель хиларад, тарра Iа бера боккхача а бехкоклаьмечь а балха тIа Iа керда толамаш дахар йоа сона.

Хьо, новкъост Живков, тха мехка дика воззащ а везаш а ва.

TIема бирсача шерашка доал ца эттача Болгаре партизанеш болам вIашТехьIаьккхарех а кулгалхоех а цаI хилар Хьо. Хlаьта Болгарски лаьттан тIа хортамукъаьле ухьаьчча. Iа хьай дерриг пиэшн IIаьелар социализм хьаььара, Георгий Димитрова Сийлахь-доккха ре-волюционни гIулакх доаттагIа тайнара дIахо хьор а пуе

Новкъоста Т. ЖИВКОВА къамаьл

Веза новкъост Брежнев!

Дела советски новкъостий!

Ошу кхетаду хурда хIана со мел чIоагIа дог тохаьеина ва. Хlанз, Болгаре Халкъа Республикан парламентан - правительственни делегаце сийлахь-доккхача Советски мехка енаьна хана. КПСС Центральни Комитето, СССР Лаькхенчарча Совета Президиумо сона еннай Советски Союза Турпала цIи.

Са вIаьлаш кхы а чIоагIаьгIен кIоагIаьгIен я уьхъаьа, Москве, эггара дезагIа дола советски совгIат сийна деннинта хаьрах, хIаьта сона хIанз а хала да цу деша мIаьш ас.

Са дог кхы а чIоагIаьгIа тохаьолийт Дошо Седкъен Ленина шоллагIа ордена Кремле, хIа бера, веза Леонид Ильич, КПСС-ен Советски парчаьлаьхенен кулгалхочуьл, сийлахь-доккхача Ленина гIулакх дIаьхьоьчуьн бера, Хьогара, прогрессивни адамлено тешаьнн дог доькхийн бIаьг доькхийнгара, из хьаьнаьр. Цудухьа сай иштта лаьхьа сийдарах доккха а дег тIара а баркал аьара сай дог тохаьлар эйнде магаш сонн. Уьх сийдарчьа а сона дийнгардоаьцна а дийнаьхь шона хьаьхьашка, тха советски ве-

Болх беш я агитпункт

Серповодске № 2 йолча юкъерча школе болх бе йолаьннача агитпункто шерра хьайийлаьлий ший наIаьрш. Школа помещене IIаьчуьйаьлара хьаьлтеха за 1977 шера 19 июне къаьхьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамашн хулаьн хиларах хоам беш дола ойлакат. Агитпункте я микрорайона схема, дежурства график. Истолаш тIа дала керда газеташ, журналаш, советски хоржамийн система эггара демократиеГIа хьаьрах дуьйа пайп-тайпара литература. Кол-лективашка, бахача наха юкъе лекциешн беседанаш яра планн оттийн.

15 округаш йийкъа я цар микрорайон. Дика болх беш да агитаторашн къаьхархой Магомадова Тамара, Элгиевкова Галина, Зурабова Зульфия, бокхагIолча пионервожаташ Бахаева Марьям, Бахаева Роза. Шой микроучасткашка цар йийлай СССР Конституцин, советски демократе чуэлашамах дуьйаш йола лекцеш.

А. СЛГОВ.

СОВЕТСКО-БОЛГАРСКИ КОММЮНИКЕНА КУЛГАШ ЯЗДАР

31 мае Йоккхача Кремлеаьчи Дворене кулгаш язйир ССР-е НРБ партийно-правительственни делегаце ваьа вIаьгIаьгIа болча советско-болгарски коммюникена.

Документа кIаьд кулгаш язйир КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневен БКП ЦК Хьалхарча секретара, НРБ Министрийн Совете Председателе Тодор Живковна, Болгаре Халкъа Республикан Чачаьлаьхен совета Председатель хиларад, тарра Iа бера боккхача а бехкоклаьмечь а балха тIа Iа керда толамаш дахар йоа сона.

Хьо, новкъост Живков, тха мехка дика воззащ а везаш а ва.

TIема бирсача шерашка доал ца эттача Болгаре партизанеш болам вIашТехьIаьккхарех а кулгалхоех а цаI хилар Хьо. Хlаьта Болгарски лаьттан тIа хортамукъаьле ухьаьчча. Iа хьай дерриг пиэшн IIаьелар социализм хьаььара, Георгий Димитрова Сийлахь-доккха ре-волюционни гIулакх доаттагIа тайнара дIахо хьор а пуе

жарийн доаттагIийн, белгалдаккха бесаш ва да са сайна сийлахь-ца йларех коммунист хиларах тарра айса доаттабеча кьоьсаме Iа, болгаро-советски доаттагIаьн дагIаьхьуьлдаьн чIоагIаьгIарен айса даьчуьн алхха мах бар аз на доархIьлга. Цунах сона гу Болгарски коммунистически парте, марксистско-ленински Iалашо Хьалхара Республикан Совета болгаре Халкъа Республика шоаьа Турпала болгарски халкъ цIена дог-уйла йолаш тахамаш леларе тхоаьй социалистически даьхен хиннад, доаьлаш дар, кхоаьне мишта хуьргьаьр хаьар тхона!

Хlаьта сох ахьа, Болгарски коммунистически парте чIен а, партие паччаьлаьхенен кулгаш хоех иаI хиларах тарра аз тешам ву шоаьа, деза советски вежаршн новкъостийн, хIаьта шуга гIоЛла КПСС-ан берригаьа советски нахан, из доаьхна совгIат а шуо тешам а баьхьара шаьа сийна цIенеш низ болгарен болгаро-советски доаттагIа дIахо йодача хана дегIаьхьувлара вай партеш, мехкаш, халкъ масе а оагIорахьара гаргаьхьувлара, тхона духха сзечи хьамсарчеп даьхене — Болгаре Халкъа Республике со-хьама къаьхьегамхой, тха нителлиджнн дакъа сий дар. Уж уйлаш дIаьяха йиш йолаш ца тIа къамаьл духовни оамалех, оаха дуне кхетадарх, тха коммунистически идеяш тхоаьй социалистически Советски Союзаца, цун ленински Коммунистически партеца, КПСС ЦК Политбюроца, хьоша хьалхара Генеральни секретаре Леонид Ильич — Болгаре Халкъа Республика шоаьа Турпала болгарски халкъ цIена дог-уйла йолаш тахамаш леларе тхоаьй социалистически даьхен хиннад, доаьлаш дар, кхоаьне мишта хуьргьаьр хаьар тхона!

Хlаьта сох ахьа, Болгарски коммунистически парте чIен а, партие паччаьлаьхенен кулгаш хоех иаI хиларах тарра аз тешам ву шоаьа, деза советски вежаршн новкъостийн, хIаьта шуга гIоЛла КПСС-ан берригаьа советски нахан, из доаьхна совгIат а шуо тешам а баьхьара шаьа сийна цIенеш низ болгарен болгаро-советски доаттагIа дIахо йодача хана дегIаьхьувлара вай партеш, мехкаш, халкъ масе а оагIорахьара гаргаьхьувлара, тхона духха сзечи хьамсарчеп даьхене — Болгаре Халкъа Республике со-

ше, М. А. Суслов, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, К. У. Черненко, К. В. Русаков, СССР Лаькхьарча Совета Президиумен СССР Министрий Советен Председателий заместитель, СССР Лаькхьарча Совета паьргIатонна, хьалхьий социальнийн прогресса тIехьа Iа кIаьнд да луш хьаьнарг.

Мукъаьда сона СССР Лаькхьарча Совета Президиумца Указ Iолешца: «Советски Социалистически Республикийн Союзан Болгаре Халкъа Республикан хьалхьашта юкъе вежаршца дола доттагIад, масе оагIорахьара вIIа цхьана леладу гIулакхашн дегIадоладеча, машарн социализмн чIоагIЪеча, дунен кхин коммунистическин болашн юкъе дуккхача шерашца хьинаре дахка лоапуча доккхий хIамашн карагIдулар белгал а доккхаьш БКП ЦК Хьалхарча секретара, Болгаре Халкъа республика Паччаьлаьхен совета Председателна новкъостса Тодор Живковна еннай Советски Союза Турпала цIи, Ленина орден «Дошо Седкъа» яха медали луш».

Жоп лаш хьаьмаьл дир ноь, Т. Живкова.

циалистически общество хьаьхьара кIаьд да луш къаьхьегаI

Сай новкъосташца, тхоаьй Коммунистически партеца, дерриг Болгаре Халкъа Республикан цхьана аз, коммунста, патриота, интернационалиста эггара деза гIа а доккхагIа дола а де-хьар дерII вай социалистически соаружество, дунен халкъашта юкъера революционни болам, машар, Владимир Ильич Ленина идеяшн гIулакхашн дизза, котлаьхар дуьйа вай халкъашта юкъера барти вIашн цхьана леладу гIулакхашн цааддаьлийначу Iалашдеран.

Доккха, дег тIара баркал оаз ас шоаьа боарам боаьшаьн сона хьаьмаьра болх советски вежаршн новкъостийн!

* * *

Новкъосташ Л. И. Брежневе Т. Живковен дах къамаьлаьн дIаьхьадь тIоаьрш деттаьш IIайийар.

Коммунистически партен Советски правительствен кулгашца, НРБ партийно-правительственни делегаце чаьнна Советски Союза эггара доккхагIа дола совгIат даьлара дег тIара дакъьлца вийнар новкъост Т. Живков, хIаьта цо беча боккхача а берригаьа а балха тIа керда толамаш дахар ловш ловцаш а дахьар.

(ТАСС).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТ ГУЛЬЯРХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лаькхьарча Совета Президиумна

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лаькхьарча Совета Президиумо **сецам бу:**

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика кхаьдаьлГа хоржамаш Лаькхьарча Совета цхьаьлгIа сесси 1977 шера 29 июне тор. Грозне гулъе.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаькхьарча Совета Президиумна председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаькхьарча Совета Президиумна секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный.
1977 шу. 29 **мае.**

Политически дешара итогови занятешкара

ПРЕДПРИЯТЕ ВАХАРЦА БУВЗАМ А БОЛАШ

Ялхайта саг ва «Красный молот» заода № 8 йолча цеха начальника, пропагандиста Постовой Александр Кириллович кулгадеча «Экономически знаний школе» дешаш. ШоллагІа ну да из Ваштагічеча. Цунах лаудвІараш керттерчи дакъе кокъера образованн йола №№ 8, 9, 10 йолча цехий болхой: ремонтникаш, слесараш — монтинкаш, электроселараш, энергетикаш, кхыча профессех йола лаг ба.

Уьх дечоцка тайп-тайпарца гойтара пособешца кийчььлча дешара кабинете шоай итогови занятешца гулбелар школа лаудвІараш. Занятеш тема — «КПСС XXV съезда итгаглІча пятилетка хьалхашка оттадьча дехкарий лоарХамегІа йола проблемаш».

ХІаранг бе доахк сома тетрадь — шера Іомадьчьчи конспекташ. Дог айдена, бІубеннаа ба массеех мишот хьалха балха сменаа дІаешаш, шиберсенна ха йолаш бола болхлой.

Пропагандиста хьалхара доаг аларца дІайолаяр итогови заняти.

Цуа тІехьаГІа лаудвІархошца хьалхашка хаттар оттадуьйна пропагандиста: — Малагіаш да итгаглІча пятилетка керттера дехкарех да, — йолх цо. — продукце дикаш производстева эффективности лакхьяр, Цунах дуьнаденна заода болхлошца доадам бола дехкар хьалхашка отт: ший арахеца продукци дуьнен — мехкашца юкъерча спанграгаца аІа ма-дехха дикаА лакха йолаш хилийтар. — Вай арахеца продукци, — йолх цо дІаХо, — доазол дехкарийа дуккхача мехкий заказех дІаУх. Цун дикаА кхиЧарех толшаГІа хилча ладахку цун маХ: «Цунга хьежжа вай мехка сий я».

Заода балхацара доадам болаш дола масалаш доаладеш, лаудвІарийг терхьм тІехьаш дилза жоп ду Бейбиюжкина пропагандиста даьча хаттара.

— ІотІатоха хІама дий? — хоатт гулбенарашка пропагандиста. Кулг айду цеха мастера П. Г. Емельянова.

— Оборудованена ремонт еш я тха бирча, — йолх цо. Цудухьа оборудованн духхарІа яхийтара, из тешаме хилийтара духха да тайша тха болхлой гоналдох, уж кист-керта ушкалцуп дола баЬьнаш дІадаХрах, цар емежин профессеш Іомаврах, Іунца цьхьана ма-хар, балха оьсарле лакхьяра чотагІа продукци аракеца, цунга дІадодар кІезигде вьина дехкарашца хьалхашка оттадьча партте XXV съездо. Ишта доаде, хоадам бола дехкараш хьалхашка отт: болх-лой заводера дІаахара бІаььнаш таХка а техка де дезар дар, производствашца цар маторенальнк безам сообаккха, бригадин аккордиг. «Премиальнк система» йолча юкъеьхьаГІ.

Фуд ду ГьаьхьеЬа завода кулгадоцца даьр? Болхлоцца даьрхІа дуккха кварттарашца чуйола доаккха 3 цІа. Цунах хІинз кхы а ХьаьдеШ а да. Нагахь сина, хьаьХа баьча балхах доаГІар бригада болхлоцца юкъе ихьатарца дакъа хинхаьдаде, хІинз балха разрядгара дьожжа тел из болхлоцца, цьхьабаЬка масса йолча цехашка дац из ишта хІаьзарйоа. ХІаьта массанена а хоаз мадий балха гонзал лаккьечча, шаьрьечча сихаГІа а дикаГІа а хІама хьаДу сагО.

«ИтгаГІа пятилетка керттера башхалонашъ» яхача темах дар ремонтни цеха росточника Н. С. Маркарьянца дах кьямаьл.

— Продукце дикаЛа производства эффективности лакхьяра новкъа керттерДарех паГІа да, — йоах энергетикий бригадина М. А. Шабазова, — кІаьзГаМ автоматицца механизацен ларда тІа ВІашТІехьбаккхар. Цу гІулакхо болхлой говзал лакхьар дІадех. ТІехьа — тІехьаГІа чоалхарийГІ хуьлаш йоаГІа завода сборудованн. Аарахеца продукце керттежаш схемаш 5-тІча разрядал лохаГІа хургбоЬнаш балда говзал шаьрьер дІадех болхлоцкара. Цудухьа вайна хьалхашка дехкар латт — тоалаГІа йола болхлой кадрашца ладуьйна духхарІа хийтьаГІа.

Ишта ший ноллаГІчоа тІехьа ТІотташ шовшта хьалхашка оттадьйна хаттара дизза жоп ауш тхьемнарашка пропагандиста. Кулг айду цеха мастера П. Г. Емельянова.

— Оборудованена ремонт еш я тха бирча, — йоах цо. Цудухьа оборудованн духхарІа яхийтара, из тешаме хилийтара духха да тайша тха болхлой гоналдох, уж кист-керта ушкалцуп дола баЬьнаш дІадахрах, цар емежин профессеш Іомаврах, Іунца ьхьана ма-хар, балха оьсарле лакхьяра чотагІа продукци аракеца, цунга дІадодар кІезигде вьина дехкарашца хьалхашка оттадьйна партте XXV съездо. Ишта доаде, хоадам бола дехкараш хьалхашка отт: болх-лой заводера дІаахара бІаььнаш таХка а техка де дезар дар, производствашца цар ма-

Южно-Таджикски территориально — производственна комплекса объектах цаГ я — Регарера Таджикски алюминиеца заводе. СУРТА ТІА: электроплавни цехе. Уххаза арахецца дола дерриге металл паччахьалкеи дикаЛа Знак латташ я.

В. КУЗЬМИНЕИ Р. ПОЗДНЯКОВЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

№ 10 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаин агитацеи отдела № 10 йолча аргІаварча «Агитатора блокнота» «ГІолитическии балха хьалха лаХХа эффективность» яхача рубрика кІел кечбеш тІехьа «Устин агитацех хьахулар дакъдеГІа» яхи редакции статьи. «КПСС XXV съезда решенеша дІадехьаца хьежжа йолча комплексиа ларда тІа ихьатеЬнеиг болх тоабарах дола республика партийни организацей деххарашца аьнца партте областний комитета ТІ ченуе дайІача деша хьажъхьа яр из.

Хоржмашка кийчьалар дуьцаш Нохч-ГІалгІай АССР ЛаХхьеьарча Совета Президиума организационни отдела заведующе В. Баляскинова ізъяъ «ЛоарХІаме политически кампанин» яьхьа хотта йолаш аравьнай «Моттигера Советий хоржмашца пакъЬдолхаш» яхача рубрика кІел. Хьмикий культура ГІалгІарча № 14 йолча хоржмашкий участке хоржмашка кийчо яраХи, цига агитатораца а политинформатораца а бьаьЬ балахьи дуьцаш я «Агитпунктан вІашагІіхьетарь» аьнца уххаза кепа texa корреспонденци.

Химикий денна — ССР 50 гІу дизара ЧІерагІча химзаводе технически отдела начальника заместитела Е. Ермаковас, мелиоратора денна — Нохч-ГІалгІай АССР мелиоратив хин боахамен министра заместитела Б. Герасименкос язъяъ статьяш, аравьнай «Массова кийча ваР» ІІІ Г. Подгорне статьи. ХІаьта дуьнен тІа машар Іалавшбара Советски наччалькьехо лоаттаГІа хьаьсамах дуьцаш я «Мишаран байраХх лелаер» аьнна Р. Алексеева язъяъ статьи.

ІилманеИ-техникаи карагІдувларашъ

ХЬАЬ КЪАЙЛЕНАШКА КХОАЧАШ

«Хьаь анатомин боКъонца дика шиннена мара хаш: Далден Бехтеревнен». Кайара бІаьшера йолленнача юкъье уж дешаш дьинад академика Владимирь Михайлович Бехтерева (1857—1927) коллегаша. Невролог, анатом, психиатр, педагог, ораГаниатор хІинзаГІ цо шийна хьалхашка доккха дехкар оттадьна — саг сенах лаТт хоьлта. Цо Россе хьаьЬ керда — Хьаьа Психоневрологическин — институташ, эгтара хьадхара психологе Лаборатори, хуьеи ТІа эгтара хьалхара НейроХирургическа клиника, керда методаш, керда препараташ. Цу хьаддаГІ ТІулакхІийца юнзаьнца хІаьЬ а тІехьа юьшшо и аьаУрца дІаЬьаьЬа меттА УлЬар аЬхха тешаварца наькььаца ГІоттаВаьча «мож йолча дарбанхочун» Бехтерева низа эьаькъьхара легендаЬаш...

1976 шу чаХХодаГІан уйлаЬта лостам теларах дола доШ дуьцаш Ленинграде хишача Дуьнен хьалкъьшта юкъерча синпозиумех кьамаьл дьа Наталья Петровна Бехтеревас, СССР Іилмай Академе кІина-корреспондента, СССР медицинский Іилмай Академе действительни члена, ленинградски экспериментальни медицина Института директора, Наталья Петровна — Владимир Михайлович Бехтерева виий йоІ. ВІаШаи тара доаШ кхеда лостамаш да нар. Цун хала бе-рал, ишнас ше цьхьь хьедаьЬ кхо бер, юхььаниаГа дешар но ше шийна Іомадьаь да мегаргдоаШ да. Вом — бо доаШ хьалкхийнай, летдоме, тІом хьаЬнаб, дийнаХа а биБсанна а госпиталашка болх беш хІинна... Цуа ТІехьаГІа медицинскин институт, аспирантура яьккхай. Хьоаи лоаттам миштаб, центральни нерванин системо болх мишта бу хара тІаьХчуш хІинна ший из. Дах аьаь виИй йийеи Іилмин кхелаш а цхьатарра хинна ший аЬа мегаргдоаШ я ІІІьаи Іилмина хуьХь ведешкен лерХІаГа доккхийча хІамайкен диллаГа наггаьЬа мара ца кхоачача тайпра дьь дььгара дакъа виІий йоІаГа кхаоЬа хІаЬа хьатьеХхаЬ цар. КъьаСта а, Іилман хьаШтина кььаЬлагІаГарча сфинксана» — саг уйлаШта уж ТІаберзабьаЬ хаЬа.

— Уйлаша Іоаиь вахара опыт чуЬььаЬа леларял соаГІа, — йоах Наталья Петровнас, — саг омаЬлашта чоаГІа влияни а у. Уйлай проблема юкъьмотГера я ЬьаЬ механизмех дола керттера теоретически дешаш къьстадеча хаЬа. Цудухьа уйлаш Іомарко хІинз медицокБиологическех тохкамашка керТера моттигех цаГ діаЬоаШ...

Бехтеревас куГалдеш йола институт Советски Союзе санна йолча учреждениеца юкъе керттера я. ЦигА я Хьаьст-кььстаЬ шо-поаШ йолаШ 15 Іилман подразделени, 35 лаборатори. Цар структуро йІиш хуьлийг института чуьЬа сайна, ший из бе-ЬеЬа Іилмиашкаца цхьана-а комплексин тохкамашца дс. Институте медицинаца дола болх бешш бе ведицинарца, физиологиеца, химиеца, математикаца. Цу гІулакхо юкъьстаЬ ду тохкамий метода эргайоьаЬ тоаШ ва, чоаХаЬна техникаЬ, вычислительни комплексех... дикаГІа пайда эьара.

Ший хана Владимир Михайлович Бехтерева ьхьаЬ сага Сакхтаеш цо Ше бен бола хоржамн уйлангара ьаьдаШ Іилмаш да. Сага хьаь чу йитькъьга дошо электродаш а оттаЬь, Наталья Петровна Бехтеревна бІаргадайнеш, из мишта хуьлаш да. Цунна бІаргадайнна, гІа хІама дагадоХаЬа хана цхьайолча клеткаш чоаГІа болх бе йоаЬлуш, керда хоаМ-ларга кхьаЬчча хаЬа цар болх хуьнапуш, дагадоккхарашца керда дагадехарашца вІашагІіхьаЬчуьЬ. ТІехьаГІа, хьаьЬо жоп лучча кепара хоаМ бен хилар...

«Дешаш хьаь чу фу маІон долаш да?» ХаЬча хаттара жоп дийхад академика Бехтерев Владимира. Цигача цун уйла тІаеШ, тохкам бе безарах пациента дешаш а доаШаш, но уж дешаш оалаЬа е дагадоХаЬа хана цун хьаь чу, организма чу дедаШ бола процессан чІаЬара. Кхьчча тайпара аьЬча, цун уйла тІаеШ, вайна чуХьара суБъективни хІамаш организма обьективни физико-химически процессех дІаькъоастаЬ ший йоаЬаш ладаЬ. Цу тайпара тІаеШ уйла «механически» ГІожжаГ. Цунна тІаеШ ваьаЬ. Цуа ТІехьаГІа — геттара йиц а енна дІаяьЬнай...

Академика Наталья Бехтеревас из уйла ишта ГІаСнар ший-ца долгта хьаьккхеЬа Цун белхах тилла цІи (хІанз йовхашш ТІийнаш я) — «ТІехьческий коЬ». ХьаЬ чу оттаЬьла электроДий поВкостаЬца но белгалдьаьккхаЬ, цхьа дош хьаьЬо цІьаи таГІена, шоллагІар — шоллагІенуш, кхоарлагІар — кхоалагІчуна... керкалдеш хІиЬар. Варианташ боарам боанаш хилар тахкарш новкъостаЬ дьаь ваьнолетаьнна машинаца. ВьаЬ яьЬ: лостам телача кодзга юьлаш бола акустически кодзга йоаЬаш хилар. ХьаЬ чу ийислу бе-бе ешнаш цун ешнеташ бе-бе хувцалуш хІлар маІан доаЬаш да. ТІаккха Бехтерев бакъ хиннаЬ: Іоаде дезарашш дешаш дар. Из бен ТІехьбаЬьаЬ ларг ларХІан Наталья Петровнас. «ХьаЬ чу дешаш фу маІон долаш да» хІаЬнчуа ТІехьаГІа ДІаГаГо дага я из. Эгтара ший-свгІеЧ кІоаргаГІен боараме хьоа Іома а беш. Дуккхача хьаЬмашта ший ГІорвьаьнчьаьчьа гаргарча сагаЬ гІаьЬа тьаьЬ из.

«Іалаьмате доарХІаме даНеш кхьаьЬ СССР-ера. ИнтКьнгаЬча доьнш электродий новкостаЬца хьаь чуРа детектор ца долгта хьаьккхеЬа Цун белхах тилла цІи (хІанз йовхашш ТІийнаш я) — «ТІехьческий коЬ». ХьаЬ чу оттаЬьла электродий новкостаЬца но белгалдьаьккхаЬ, цхьа дош хьаьЬо цІьаи таГІена, шоллагІар — шоллагІенуш, кхоарлагІар — кхоалагІчуна... керкалдеш хІиЬар. Варианташ боарам боанаш хилар тахкарш новкъостаЬ дьаь ваьнолетаьнна машинаца. ВьаЬ яьЬ: лостам телача кодзга юьлаш бола акустически кодзга йоаЬаш хилар. ХьаЬ чу ийислу бе-бе ешнаш цун ешнеташ бе-бе хувцалуш хІлар маІан доаЬаш да. ТІаккха Бехтерев бакъ хиннаЬ: Іоаде дезарашш дешаш дар. Из бен ТІехьбаЬьаЬ ларг ларХІан Наталья Петровнас.

— Уйлаша Іоаде сага уйлаЬ боарам ГІаьвийнаш хувца йиш йолаш бий ТІаккха?

— Цу проблемаца хьожаш ба хІанз дукхха баРаш, къьстеТа а дешархой, педагогаш, ТІаьта жоРаш дукхха хьатьеХхаЬ ца. Вий сонца дьаь, лоаШача хинна чуйосса уйлаш шозза ХІана ий аьина ЯІаьхье йиш хуЬийташ хІлаШ хьаь чу хьаьхина болаш хилар. Из молхаЬ новкъостаЬца а де йиш йолаш да. ПІаьхьаГІа хаЬна «Чамна ГІе чу доаттадаРа маГІа ладаЬ ца ЬІаьгІа хьетаЬна» соаГІа, цу хана organизмана маГІа ладаЬ ца ЬІаьгІа хьетаЬна ба Іилмахой ЬІьаи юкъа ЬьаьхьаХхаЬна оттадеп оаШ шоаШта цьаккхха хІама дик ца долийтаШ волча, дага лоаттадаРеп. Из ший ЬІаьгІа ца ЬІаьгІа волча, е долла хІама диДолийтаШ волча сага вахана сурт..

— Ший чІаьаШта доад де саг Іомаевнена хана моральни проблемаш хьаоттаГІаьгІаьн-теп?

— Іилмаи моралеп проблемаш ха йоаШ я. Дерригача мехкий ГІилмахоша а санна, оолх дерХІан юкъара цхьа гІаманнаГ ГІилмахоша а санна. Советски ІилмахоЬ хилаца тарра, уйлашта дола дарА проблема оаха ягара ЬьаХхарча арГІанна, сатоговг саг мукъвоаккха средство морг лоарХІ. Из болх чаккхоаккхаХ хана оаха лоарХ дььар сонца ЬьаЬ ЬІаьгІа ЬьаЬашка масс тайпара гІулакхий дерригача доаЬоашка паччахьалкеи политикаца керттера принцип а хинна дІаЬта гІаманна принцип я. Из да сага дикадар делга.

Неонила ЯМПОЛЬСКАЯ, АПН корреспондент.

ЦУНАХ ТЕШАМ БЕЛАР КОММУНИСТИЙ

Сатийна яр Шеча уголюке. Хьаиййала собрани яр «Ленина орден лелаеча «ГрозненгІ» производственни объединенеи ГІишлон - монтажни управленеи коммунистий. 30 сонГІа коммунист, парел кІезигаГІа боаШ ладаьо комсомольцаШ ишаРаШ ЬІаьхийта ЬІаьхийта лаДуьГІаш бар управленеи партийни бюро секстара К. М. Блохина деча кьамььлаГа:

— Вай партийни организацера растворни - бетонни узла арматурщикий бригадир йола, 1952 шера ваьча, 1974 шера дена вайна болх беча комсомольцара Мамишов Хьамзат аттестат.

Мекждьатта лохаш бурув деттаРашца болх бе воЬленеца духха за ялаЬе из болча кранаца, иаЬ, чуБаЬаГа шеЬоцца тІаеккача ВьшкаБетонни оттаГІаца тІаБерзабар Хьамзата бе-заш.

ТІаккха дара латтар кхоачаш а хуЬаш растворно - бетонни узле арматурщикаЬла БаЬка вахар из. ХІаьта дешар? Грозне ший БаЬка этташ ЬІаьхарца денОшке а кхы ЬьаЬ ца бен политехнически техникуме ваха Хьамзат хІанз кхоаЬГІа курсе дешаш ЬІаьхийта.

Дукха ха йоаШашш Хьамзата белтаЬаГІарча оамалех сайна дувцар дийхар из «Грозненгі» объединенеи СМУ растворно-бетонни узла 4 шера ЬьоХІ-ЬІаьгІа ЬІаьгІа ЬьаЬ, хІанз болх бешше а Грозненски политехникума ГІишлон отделеие кхоаЬГІа курсе дешаш ва. Хьамзат 1970 шера дена комсомола чІеи а ва со.

Моллаг1ойча кагийча ЬьаЬхаи мехкарийн яр сайна я цун биографи. ВьаЬдар ЬьаЬча, са-м ІоаргаГІа дувца безам ба цун ваХарах.

Юьчьерча шкІье 8 класс чаккхьаьккхачу тІехьаГІа хІанз пенсеГІа волча ший да болх беш хиннача «Малгобекнефть» мехкаьлча доаккхача управлене № 1 йолча районна ниже-нерно - техническеи службе кхаьЬга волавелар Мамилов Хьамзат. ШаГІа эшачоа ше эцача алапеца дьаь новкъостаЬ а деш кагийрхой сайранарча школе ДІаЬо деша волавелар Хьамзат.

ЦьаьбаЬкъа, 1969 шера йита-м йийзар школа а болх а. ДьаЬено ший дехкар дІадийхар цунгара. 1971 шера Советски Эскарт ЬІаьгІа а дьь ЬІаьчеи бюро секстара К. М. Блохина деча кьамььлаГа:

— Вай партийни организацера растворни - бетонни узла арматурщикий бригадир йола, 1952 шера ваьча, 1974 шера дена вайна болх беча комсомольцара Мамишов Хьамзат аттестат.

Мекждьатта лохаш бурув деттаРашца болх бе воЬленеца духха за ялаЬе из болча кранаца, иаЬ, чуБаЬаГа шеЬоцца тІаеккача ВьшкаБетонни оттаГІаца тІаБерзабар Хьамзата бе-заш.

ТІаккха дара латтар кхоачаш а хуЬаш растворно - бетонни узле арматурщикаЬла БаЬка вахар из. ХІаьта дешар? Грозне ший БаЬка этташ ЬІаьхарца денОшке а кхы ЬьаЬ ца бен политехнически техникуме ваха Хьамзат хІанз кхоаЬГІа курсе дешаш ЬІаьхийта.

Дукха ха йоаШашш Хьамзата белтаЬаГІарча оамалех сайна дувцар дийхар из «Грозненгі» объединенеи СМУ растворно-бетонни узла 4 шера ЬьоХІ-ЬІаьгІа ЬІаьгІа ЬьаЬ, хІанз болх бешше а Грозненски политехникума ГІишлон отделеие кхоаЬГІа курсе дешаш ва. Хьамзат 1970 шера дена комсомола чІеи а ва со.

Моллаг1ойча кагийча ЬьаЬхаи мехкарийн яр сайна я цун биографи. ВьаЬдар ЬьаЬча, са-м ІоаргаГІа дувца безам ба цун ваХарах.

Юьчьерча шкІье 8 класс чаккхьаьккхачу тІехьаГІа хІанз пенсеГІа волча ший да болх беш хиннача «Малгобекнефть» мехкаьлча доаккхача управлене № 1 йолча районна ниже-нерно - техническеи службе кхаьЬга волавелар Мамилов

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН, НОВКЪОСТИЙ!

1977 шера 13 маерча СССР-а Лаьккхьаьрча Совета Президиума УказаГІа 1976 шера планаШ социалистически дехкарашца толамца хоаначаШдарах СССР-а орденаШ медаллаШ енна СССР-а мехкаьлТа чаккхоаккхеи мехкаьлТатхимическеи Министерства объединенеи, предприятей, организацей болхой, инженерно-техническеи болхой, ГІулакхерча наьха йоккхача группаца, цу дьаькъе Нохч-ГІалгІай АССР-е ГІолла:

ЛЕНИНА ОРДЕН:

Масленников Геннадий Андреевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчика.

ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН:

Мальцев Виктор Константиновича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

КЪАЬКЪАГАМА ЦІЕЧА БАЙРАХХА ОРДЕН:

Бандалет Андрей Федоровича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Дацаев Салман Дацаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи цеХа начальника.

Дмитриевский Виктор Константиновича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи цеХа начальника.

Петрухина Валентина Матвеевна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Савин Петр Семеновича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Цапко Алексей Алексеевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

«ЗНАЬ ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН:

Баталов Султан Амаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи коксоразгрузчика.

Бишиев Алхазур Бисиевича — «Грозненгіхимермстрой» треста Ваьнолетаьнна управленеи тракториста.

Бондаренко Стефанида Иосифовна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Занкин Валентин Гавриловича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Зозуля Егор Михайловича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Иванов Анатолий Васильевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Андрюшкина Мария Ивановна — «Грозненгіхимермстрой» треста № 3 йолча ремонтно-ГІишлон управленеи штукатура.

Белаш Вера Семеновна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчица.

Кастьянов Федор Петровича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Кузьменко Николай Николаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчика.

Осадчев Анатолий Кузьмича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи тракториста.

Пушкина Елена Петровна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи цеХа начальника заместитела.

Сливченко Алексей Андреевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи цеХа начальника.

Старченко Иван Григорьевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчика.

Степанов Александр Николаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Федюк Михаил Васильевича — «Грозненгіхимермстрой» яхача треста № 2 йолча ремонтно-ГІишлон управленеи слесарь-монтажника.

ЪАЬКЪАГАМА СИЯЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН:

Александров Владимир Петровича — «Нефтехимзапчасть» яхача завода токара.

Грозбах Геннадий Эдмундовича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Ковалева Татьяна Афанасьевнана — «Грозненгіхимермстрой» треста № 2 йолча ремонтно-ГІишлон управленеи каменщика.

Корниленко Валентина Алексеевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчицина.

Кротов Петр Михайловича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Кулебякина Нина Емельяновнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Кушнир Раиса Валентиновнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Малышков Юрий Васильевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчика.

Семинихин Александр Петровича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Новицкая Светлана Владимировнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Тризнов Владимир Васильевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи мастера.

Хомич Михаил Андреевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи электромонтера.

Христофорида Иван Николаевича — «Грозненгіхимермстрой» треста № 3 йолча ремонтно-ГІишлон управленеи слесарь-монтажника.

Привалова Вера Васильевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи лаборанткана.

Саадев Бекз Исаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Селимова Азиан Цюргоманна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слишлон-ГІишлон управленеи штукатура.

Тимошенко Валентина Федоровнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчицина.

Устьянцев Якуп Бетусаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Щедрина Зоя Александровнана — «Грозненгіхимермстрой» треста № 1 йолча ГІишлон-монтажни управленеи каменщика.

Эпендиев Казбек Мальсаговича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

* * *

1977 шера 12 маерча СССР Лаьккхьаьрча Совета Президиума УказаГІа 1976 шера планаШ ГІаьвийца социалистически дехкарашца хоаначаШца толамаШ дахарах СССР ийгача промышленности министерства объединенеи, предприятей, организацей болхой, инженерно-техническеи болхой, ГІулакхерча наьха йоккхача группана СССР орденаШ, медаллаШ енна, цу дьаькъе Нохч-ГІалгІай АССР-е ГІолла:

КЪАЬКЪАГАМА ЦІЕЧА БАЙРАХХА ОРДЕН:

Власова Таисия Григорьевнана — Грозненски производственни швейни объединенеи основщицина.

Касьянова Елена Аванесовнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Яндиева Шарифа Ахметовнана — Грозненски производственни швейни объединенеи вышивальщицина.

ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН:

Магомадов Ваха Сосоевича — Грозненски производственни швейни объединенеи слесара.

Оздоева Эсет Мусаевнана — Назрановски трикотажни фабрика вязальщицина.

Фомичева Екатерина Матвеевнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Шевцова Лилия Степановнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Щербина Мария Александровнана — Грозненски производственни швейни объединенеи мастера.

ЪАЬКЪАГАМА СИЯЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН:

Будникова Раиса Михайловнана — Грозненски кога ГІирс беча фабрика раскройщицина.

Селезнева Анна Леонтьевнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Сердечная Екатерина Николаевнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Ужахова Любовь Владимировнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Киселева Людмила Дмитриевнана — «Грозгипронефтехим» института проекта керттерча инженера.

Королев Иван Александровича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи компрессорий машиниста.

Кудрявцева Анна Дмитриевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Кузьмин Сергей Ивановича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Монакова Любовь Львовнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи лаборатКина.

Осколков Афанасий Лазаревича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Сухорукова Валентина Васильевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи лаборантКина.

Цветков Александр Павловича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Шиенко Валентина Петровнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи лаборантКина.

Шипулина Евгения Дмитриевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ:

Александрова Зоя Никифоровнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Бахаева Марха Яргоманна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи производственни лаборатКина.

Корниленко Валентина Алексеевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчицина.

Долгополова Людмила Сергеевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Зарков Михаил Георгиевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи автомобиля водителя.

Китина Евгения Климентьевнана — «Грозгипронефтехим» института йоккхаГІа йолча инженера.

Конопенко Людмила Александровнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Лушина Валентина Константиновнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Семинихин Александр Петровича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Новицкая Светлана Владимировнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Пашина Валентина Дмитриевнана — «Грозненгіхимермстрой» треста № 4 йолча ГІишлон-монтажни управленеи каменщика.

Панкова Евгения Ивановнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи оператора.

Привалова Вера Васильевнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи лаборантКина.

Саадев Бекз Исаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Селимова Азиан Цюргоманна — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слишлон-ГІишлон управленеи штукатура.

Тимошенко Валентина Федоровнана — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи аппаратчицина.

Устьянцев Якуп Бетусаевича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Щедрина Зоя Александровнана — «Грозненгіхимермстрой» треста № 1 йолча ГІишлон-монтажни управленеи каменщика.

Эпендиев Казбек Мальсаговича — «Грозненгіборстиниг» яхача производственни объединенеи слесара.

Богатырева ПаьтІамат Мухарбековнана — Грозненски трикотажни фабрика швея-мотористКина.

Далаев Магомед Закариевича — Грозненски кога ГІирс беча фабрика раскройщица.

Магомадов ЯргаГІи Ахмедовича — Грозненски производственни швейни объединенеи слесара.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ:

Газиева Марьям Абдрашитовнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Корниенко Лидия Ивановнана — Грозненски кога ГІирс беча фабрика кога ГІирса заТІжчиЬана.

Нальгиева Лемка Юсуповнана — Назрановски трикотажни фабрика швея-мотористКина.

Хаджимурадова Руман Нагоруддиновнана — Грозненски производственни швейни объединенеи швея-мотористКина.

Сийлахь-бокхачча Октябра 60 шу дизарга

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕНЕ-ТАТАРСКИ АССР ДЕНОШ

ТАТАРСКИ ЛИТЕРАТУРА КОРИФЕЙ

1932 шера Татарстана толаш-ГІа ойзоьхочоьа ешар Ерриганскийн старосте Михаил Иванович Калинина кулг яздаь грамота. Цу тІа йоахар: «Ерриросийскеи Центральн Комитета Президиумо ламхарг дІакъа йоІ литературин произведенеш кхоллараш, татарашта юкъера классоьн ковсаьмен революционин болимен хьаькъьара лаьрхІа балхаш арахецарца татарскн халкъ социальнО - культурин дакъье лелІадоладеча Іи даь Іаламате бьогІаьсен дуьнІІта бойлаш пайдаьн балхаш бахьан долаш, иштта юкъарчи балхах лаьца докхха даькъа белгал а доаькъаьн хьок туьл Къахьегарна Турпал яхь цІен.

Цу тайпара боккха мах бир шовзткъа пхиъ шу хьалха «Фордна тІа», «Іалама берш», «Кагирхой вахарера», «Біьь шу хьалха», «Чубурьй», «Безам — ирз» яха революционн-романтическеи дувцаршна «Арен йоІ», «ЦІена зизаьх дувцаро», «Вай лелІонна», «КІоарга оолаш» яха повесташ романашн яздарца советски литературе дІаьхьеТа даьча цІен хезаьча татарски йоазохочуьн Ибрагимов Галимджана творчеста.

Ибрагимов Галимджана произведенеш йовза воЛаьвелча безам беше а дагадох юх Фадеев Александра вьинар: Ибрагимов Галимджан — воккха художникх, дерриг дуьш вар, наьха дагадвар доьш вар...».

Біарг ма-кхоачча шера да Г. Ибрагимова творчеста доазув. Литература тохкарашн эстетикашен пхиъ лерхІ хуьдожникх, искусствоеш, историкашца — революционин болама истори тохкар, философиа кІоарга уйлайоьла саг. Татарски халкъ истори а культура а йовзача кІаранг ярдаг: «Бакъ да уж».

Вахарах лаьцьачА, Ибрагимов Галимджана вахар тарх да революце ГІулакхий таЛГІенаша хьалха вахара юкъьхьалкА книнача пун замашкой вахарах.

Ибрагимов Галимджана хергар вахар хуьщар революционин наькъаша чакхваккхара ГІулакх. Кортмукъьлен уйлаш бахьан долаш цхьанна а дешнера эйеДене дукха нигаьцар на. Цу яздьеьл: «Лейла»; 1. Юнус — татарски мектебе; 2. Юхьььанарча приходской эрсий школе; 3. Цхьаьтта шерагара барайтта шерага кхаччалца Оренбургтеч сходаьтачеьн хьаьспечча бусалбе хьужаре, цигара эскаваьр хьалха латта уйлаш хьлярах, хьехара малйобеленсхоластическе лерда дуьхьала кхоьсам лоаттабарах; 4. Цигара Уфе а вена деша эттар джадидовски (керда метолика йоьла) оалача дешнера заведение, кхаь шера гаргга аййшар цигА. Цигара а эккхаьвр; эгара хьалха — хьехарна программеш системен футтарра ярах, шолгІа — хьужарчуьра правоведна духьала каст-каста кхамьалаш дарах, кхоалаГІа — цигА дешаш воллашеьхьа «Даьлагара да кхорІа ч дІаш» яха книжка яздярах».

«Турпал цІаргІа хьаьу, кхоьсам тІа валар хуьл», — яхаш да татарий халкъа кина. Из кина цІаккха а лергбоаьнна, Ибрагимов Галимджан санна болча, халкъа кхонгашта доагІаьш да.

Дуненна Маджат Гафури, Наки Исанбет, Шаехзада Бабич, Амирхан Еники, иштта кхиьбарш сеина цІи хезА бозонхой беннача Ибрагимов Галимджана хьамсарча лаьттО, дувцийга йовцаш, докхха нохьхостал дар цу талант гучаьккхара.

Г. Ибрагимов вьаьв 1887 шера 12 марта Уфимски губернерта йоккхача хозача Султанмуратово яхьна татарча эскарна. Уьмаьа ДІаБоьлбелар хуьрголча йоазохочуьн хозача дуьнен мехка кхачара вИкъ. Укъаза ПІарг ма-кхоачча шерача арешнца кхеллар оо шиЙ эгтара хьалхара, цІаккха а лергбоаца турпалаш.

Эгтара хьалха Ибрагимов Галимджана вЗьнь «Заки шакирда хьужарера эккхаьвр» яхьна произведенеш кхоллараш, татарашта юкъера классоьн ковсаьмен революционин болимен хьаькъьара лаьрхІа балхаш арахецарца татарски халкъ социальнО - культурин дакъье лелІадоладеча Іи даь Іаламате бьогІаьсен дуьнІІта бойлаш пайдаьн балхаш бахьан долаш, иштта юкъарчи балхах лаьца докхха даькъа белгал а доаькъаьн хьок туьл Къахьегарна Турпал яхь цІен.

Цу тайпара боккха мах бир шовзткъа пхиъ шу хьалха «Фордна тІа», «Іалама берш», «Кагирхой вахарера», «Біьь шу хьалха», «Чубурьй», «Безам — ирз» яха революционн-романтическеи дувцаршна «Арен йоІ», «ЦІена зизаьх дувцаро», «Вай лелІонна», «КІоарга оолаш» яха повесташ романашн яздарца советски литературе дІаьхьеТа даьча цІен хезаьча татарски йоазохочуьн Ибрагимов Галимджана творчеста.

Ибрагимов Галимджана произведенеш йовза воЛаьвелча безам беше а дагадох юх Фадеев Александра вьинар: Ибрагимов Галимджан — воккхА художникх, дерриг дуьш вар, наьха дагадвар доьш вар...».

Біарг ма-кхоачча шера да Г. Ибрагимова творчеста доазув. Литература тохкарашн эстетикашен пхиъ лерхІ хуьдожникх, искусствоеш, историкашца — революционин болама истори тохкар, философиа кІоарга уйлайоьла саг. Татарски халкъ истори а культура а йовзача кІаранг ярдаг: «Бакъ да уж».

Вахарах лаьцьачА, Ибрагимов Галимджана вахар тарх да революце ГІулакхий таЛГІенаша хьалха вахара юкъьхьалкА книнача пун замашкой вахарах.

Ибрагимов Галимджана хергар вахар вахар хуьщар революционин наькъаша чакхваккхара ГІулакх. Кортмукъьлен уйлаш бахьан долаш цхьанна а дешнера эйеДене дукха нигаьцар на. Цу яздьеьл: «Лейла»; 1. Юнус — татарски мектебе; 2. Юхьььанарча приходской эрсий школе; 3. Цхьаьтта шерагара барайтта шерага кхаччалца Оренбургтеч сходаьтачеьн хьаьспечча бусалбе хьужаре, цигара эскаваьр хьалха латта уйлаш хьлярах, хьехара малйобеленсхоластическе лерда дуьхьала кхоьсам лоаттабарах; 4. Цигара Уфе а вена деша эттар джадидовски (керда метолика йоьла) оалача дешнера заведение, кхаь шера гаргга аййшар цигА. Цигара а эккхаьвр; эгара хьалха — хьехара программеш системен футтарра ярах, шолгІа — хьужарчуьра правоведна духьала каст-каста кхамьалаш дарах, кхоалаГІа — цигА дешаш воллашеьхьа «Даьлагара да кхорІа ч дІаш» яха книжка яздярах».

«Турпал цІаргІа хьаьу, кхоьсам тІа валар хуьл», — яхаш да татарий халкъа кина. Из кина цІаккха а лергбоаьнна, Ибрагимов Галимджан санна болча, халкъа кхонгашта доагІаьш да.

Дуненна Маджат Гафури, Наки Исанбет, Шаехзада Бабич, Амирхан Еники, иштта кхиьбарш сеина цІи хезА бозонхой беннача Ибрагимов Галимджана хьамсарча лаьттО, дувцийга йовцаш, докхха нохьхостал дар цу талант гучаьккхара.

Г. Ибрагимов вьаьв 1887 шера 12 марта Уфимски губернерта йоккхача хозача Султанмуратово яхьна татарча эскарна. Уьмаьа ДІаБоьлбелар хуьрголча йоазохочуьн хозача дуьнен

Татарски АССР. Нижнекамски междаьлтахимически комбинате болх беш я изопрен — синтетически каучук йовчечаш бедал — арахецца дукха технологически цехашц. Цар торо хулийт «Жигулештен», автомобилаштен эшаш болча «кога-гІирс» мехка дикъа дикъаеГа арахецца.

СУРТА ТІА: компрессорин отделене воккхаГІа воча машинист Морозов Юрийн, воккхаГІа воча аппаратчик коммунист Саньков Валентинин.

Е. ЛОГВИНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Цифраш факташ

□ Юртбоахама керттера балхаш (алат дІадер, из чуьнар, фу Іаламаьр) чакхдолучА, колхозашн совхозашн чоагІъеча, хьалхашка оттадь пачахьаьлкеен декхарш кхоачаьнца даьлача доккхийча толамера 1934 шера Татарски АССР елар Ленина орден.

□ Коммунизм хьалъеча даьхача толамера Татарски АССР вІашаГІъеЛа 80 шу дизарца дийзан 1970 шера елар Октябрьски революце орден.

□ Вежарашца дола доттагІаьн Советски халкъий бартцьоаГІон чоагІъеча республика къьхьегагкоьна даьхача толамера, экономически, социально - политически, культура гІулакхаш деча хьинарге къьхьегарах СССР 50 шу дизар дел а деш Татарски АССР 1972 шера халкъий ДоттагІаьн орден елар.

□ ХІанз республика йийцьа я 37 района. Цун территори я 66 ешар квадратни километр. 1976 шера Татаре яр 17 город, 24 бохлхой поселок, 800 юртий Советаш. ЦигА ваь 3353,9 ешар саг.

□ Татарн йІаьхий я мехкдаьттана, из доккхачА мехкашшоьлагІча моттигге латт. Мехкдаьтта ХІара тоннаца лаьттан кІалхара йоаькх итташ кубометрашн попутни газ. Техка я 40-нел совгІа гипс йоалла моттиг. Йолаш я йоаГа сланиаш, битумаш. Лаьттан кІалха дукха ба мора хІора.

□ Республике ерриган а кІаьлаьрхІа я 466 промышленн предприятин объединеннин. 1976 шера ехкай 6,8 миллиард сомА маьха продукци.

□ Мехка доккхачА мехкдаьттах пхеалгІа даьха Татаре доаькх. 1976 шера даьхьхьа мехкдаьтта да 101,5 миллион тонн. Электроэнерги аьхкар 27704 миллион киловатт - саьхьтара дІаькъьчаьл. Нагахьа саанна хьалхарча пятилетка хьалхарча шера Татаре 20 миллион киловатт-саьхьат энерги луш хиннаьле, хІанз хІара дийнаьхь цо йур 80 миллион киловатт-саьхьат я. Республике ешЙ йола машинаш приборашца доазоа арахьарча 60 мехка дІаьхийт. Иштта доазоа дечьа кьерг татарски предприятин арахецо мехкдаьтта, компрессораш, йІоьхьал юста приборашц, сахьаташ, мехкдаьтта аппаратура, механизмаш оборудованеш, фе массаш, кинофотопленка, кинолаборатории гІирс, желатин, кхьйола хІитташ.

□ Шера 75 ешар автомобилин 115 ешар двигателиш арахецца КамАЗа хьалхара арГІа болх бо йолалер 1976 шера. 1976 — 1980 шерашца болх бе йолаьлийта лерхІ шоллагІа арГІа.

□ Производстна эффективности балха дикаьлн лаьхьара Ерриганийн социалистическийн яьлк эттара дикагІа толамаьн дахарг. 1970 шера даьхьа боахама план промышленин предприятеш дика хьоачаьшярах Татарски АССР елар КПСС ЦК, СССР Министрийн Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК кара кара тела ЦІе байрах.

□ ИттлагІча пятилетке республике болх беш хургда ТОЭЛРО плано мехка ерригачА электростанцешка юкъедоладайта лаьрхІа хиннарашн мисеся энергетически низаш. Болх-бечар мугІаре метаргІа Нижнекамски ГЭС, предприятин низага кхоачаргІа КамАЗа ТЭЦ.

□ Республике хьалдеш да доккхийн капитальни гІирсаш. Советски Іаьдала шерашка хьалъьвийн ши эзар гаргга промышленни предприятин, зеленстраьнш, 30 миллионна сомгІа квадратни метр наха чубаьца цІенош, дукха школаш, больницаш, культура ЦІенош. Аллха 9-на пятилетке болх бо йолалийтаЙ 500 йоккха предприяти, цех, производстш.

БРИГАДИР НАЧХОЕВ ІИЙСА

ТІадилла гІулакх кхоачаьдеш хІара ди, кІира, бутт, шу зезьа дІа ца дахйІта вІашІтехьаьлгар дета чІоагІа а хІоаг беш гІулакх да. Цу денеХ латташ ма-дий сага дерриг ваьр а. Наьха вахар тоадара хьинаре хьахьчеаг ерриг та дІаяьха вІашІтехьдоале, тешшаме аЛа йиш я—зезьа яхаш со, аьна.

Хетергахьа цу тайпара уйлаш яь ца хилла а мег Начхоев Іийсас, бакъда, цун кхаьхьегана никъ техкача уж дешаш цунна лоаГІаш да.

Грозный станце вагонин депо авто - контрольни пункта (АКП) къаьнарча болхлоШта дагадоаГІа низаьх вилза, шера болажаш низ боЛа кулгашн дола ІаЛмиГа сар эгтара хьалха шоаш долча балка вена ди. Из дар 1969 шу. Советски Эскаре гІулакх даь а ваьнна Іийса цІаьвена ха я из.

Фо дІа-юха нийсдеча распределителната ремонт ева сеаьрча учиниЙала балха дІаийар ІаЛмиГа сег. Цун хьхьачаш хинна дІаьлтар Иван Михайлович Попови Григорий Кузьмич Тихонов. Иоькха бакъ опыт йолаш, шоай болх чІоагІа дукха безаш, шоайдар нахаца юкъа долаш воа уж ши саг Іийсай вахарг доккха дакъа лаьцьа ва. ЧІоагІа хоаг хетар царна моллагІа хІара зуьш, цІкъа хьийхар шоллагІа хьалха дакъха ца дезаш, берриг болх бо ваьлаьлла тІера вала ца Іерташ ІаЛмиГа саг хилар. Дерриг ца тІерта дешархо санна- вар из. Хезачох, хьахьеьхачох хоачам ца беш, хьаьнарчох хоачам ца беш, ІаЛмиГа сар. Цунна дагаьвьла бьаьлар, иоькъостаг дехар.

КарагІдьлиначох хоачам бе Іемзар Начхоев Іийса: 1971 шера из деша хьаьр машиннашкъа техникумга сайрийнарча отделене.

Из шу са вахаре лоархІаме шу хилар, — йоаХ Іийсас. — Цу шера со дІаиййар КПСС членаЛла, АКП бригадирАлла хьожаьвир.

Цу вахарг по бригада. Юхььанца шеквулар; могарг дІийтеш ишъ барт бола коллектив вІашаГІйолла. — Тайп-тайпара ханачІ, оамалаш, хьашташ лоаьш бригадерга ваьх. Царна ХІаравар дика воЗза везар. Хаттар хьалхашка отт: «Мичара ДІаЛоладе деза коллективе вІашаГІйолаГІ». Эгтара хьаьх ца ХІара болхло дикагІа воЗза, вІаШи юкъера гІулакхаш тахна хьежар из. Керттерйар ІаЛмиГа ваьлаьлла ваьх. ОарцагІаьрга хар дар. Шийца дхьана болх бан дуьхьагІа баРаш-м боЗзар кьонача. Бригадира. Юхебисарш бар бовза безаш.

— Тайп-тайпара хулар гІулакхаш, — дуьш Іийсас, — Цкъаьн геттара дог ІоаЗолаЗар толамаз, бригада сай лагера хилча, цкъаза эГІаз ца вахаЧа а вАлцар — сайна саг дуьхьала ваьлча.

Боккъьлгар ваьча иштта ца хилча дала а далаш кердча балха тІа. Из санна йола а тІа ца эттача вІашІтехьа а далаш сага ший тороашш йовза, воЗар-дикалар Фуд хан.

— Цу доаькъар бригадира хьийта къаГ. Наьх тийцар шоу, из хьаьлаьлаш. Ха дІа ме йода кхоталуш йоаГІар бригада, цунца ваьнна деГІаьхар бригадир ше я. Бригада бІоагІа хинна латтар дукхкача ханна денз болх беш бола ца яха нах. Цудухьа наьрца дукхаГІа дагаьвьлар Іийса, вешта вувлар ваьча а хІанз а вувл из-м. Дика хьехар пайдаьн долта кхетаДу ю:

— Бригадиралла болх беча шерашка дукха доттагІий корабьлъ Начхоевна, шаьрьеннай баьха говзал, наха везаВийташ бригада барт чІоагІбаьб.

Дерриг хьинар тІадахийта кхаьхьегар да хІанз бригада хІара члена керттера лерхІа декхар. Чоькъаьк болх беш сонлаз хьаьр чоьаьл, дисциплина лакха хилар а да эшаш.

Вагонин депо керттерчерех цІьа участок я авто-контрольни пункт. Хетергахьа я деЗаш поезда автотоРизоЗаш мел лоарХІаме я. Уж тоаеш ва бригадана чуьоаГІа 14 саг. ХІарне бер ваьлаьлла. Автотормозаш, кхуча - тайпара ваьча, фо дІа-юха ниЙсду распределителш дуьхьана оатахьлаТ. Цунах ЦІ ваьлаьлла тІехача массане цІьаьна болх бе беза.

Шин сменатІа бу бригадо болх. ХІара смена ваьлаьлла тайпара ЗІаМиГа сег. Цун хьхьачаш хинна дІаьлтар Иван Михайлович Попови Григорий Кузьмич Тихонов. Иоькха бакъ опыт йолаш, шоай болх чІоагІа дукха безаш, шоайдар нахаца юкъа долаш воа уж ши саг Іийсай вахарг доккха дакъа лаьцьа ва. ЧІоагІа хоаг хетар царна моллагІа хІара зуьш, цІкъа хьийхар шоллагІа хьалха дакъха ца дезаш, берриг болх бо ваьлаьлла тІера вала ца Іерташ ІаЛмиГа саг хилар. Дерриг ца тІерта дешархо санна- вар из. Хезачох, хьахьеьхачох хоачам ца беш, хьаьнарчох хоачам ца беш, ІаЛмиГа сар. Цунца дагаьвьла бьаьлар, иоькъостаг дехар.

КарагІдьлиначох хоачам бе Іемзар Начхоев Іийса: 1971 шера из деша хьаьр машиннашкъа техникумга сайрийнарча отделене.

— Из шу са вахаре лоарХІаме шу хилар, — йоаХ Іийсас. — Цу шера со дІаиййар КПСС членаЛла, АКП бригадирАлла хьожаьвир.

Цу вахарг по бригада. Юхььанца шеквулар; могарг дІийтеш ишъ барт бола коллектив вІашаГІйолла. — Тайп-тайпара ханачІ, оамалаш, хьашташ лоаьш бригадерга ваьх. Царна ХІаравар дика воЗза везар. Хаттар хьалхашка отт: «Мичара ДІаЛоладе деза коллективе вІашаГІйолаГІ». Эгтара хьаьх ца ХІара болхло дикагІа воЗза, вІаШи юкъера гІулакхаш тахна хьежар из. Керттерйар ІаЛмиГа ваьлаьлла ваьх. ОарцагІаьрга хар дар. Шийца дхьана болх бан дуьхьагІа баРаш-м боЗзар кьонача. Бригадира. Юхебисарш бар бовза безаш.

— Тайп-тайпара хулар гІулакхаш, — дуьш Іийсас, — Цкъаьн геттара дог ІоаЗолаЗар толамаз, бригада сай лагера хилча, цкъаза эГІаз ца вахаЧа а вАлцар — сайна саг дуьхьала ваьлча.

Боккъьлгар ваьча иштта ца хилча дала а далаш кердча балха тІа. Из санна йола а тІа ца эттача вІашІтехьа а далаш сага ший тороашш йовза, воЗар-дикалар Фуд хан.

— Цу доаькъар бригадира хьийта къаГ. Наьх тийцар шоу, из хьаьлаьлаш. Ха дІа ме йода кхоталуш йоаГІар бригада, цунца ваьнна деГІаьхар бригадир ше я. Бригада бІоагІа хинна латтар дукхкача ханна денз болх беш бола ца яха нах. Цудухьа наьрца дукхаГІа дагаьвьлар Іийса, вешта вувлар ваьча а хІанз а вувл из-м. Дика хьехар пайдаьн долта кхетаДу ю:

— Бригадиралла болх беча шерашка дукха доттагІий корабьлъ Начхоевна, шаьрьеннай баьха говзал, наха везаВийташ бригада барт чІоагІбаьб.

Дерриг хьинар тІадахийта кхаьхьегар да хІанз бригада хІара члена керттера лерхІа декхар. Чоькъаьк болх беш сонлаз хьаьр чоьаьл, дисциплина лакха хилар а да эшаш.

Вагонин депо керттерчерех цІьа участок я авто-контрольни пункт. Хетергахьа я деЗаш поезда автотор

Керда компьютер арахец

«Электрон» яхача ереванскі заводе серийно арахеца йолаелнай биьлаГІа кердалыкха «Наири-4» яха электронно-вычислительнай машинаец. Цо цьхьан секунде ах мыллион операци ю, цун «оперативнаи память — 64 ешар алфавитно-цифрових символ.

Шерра далха юкъе яьржа «Наири — эЛмаГІйолча вычислительнаи машинех». Серг хьаьр я математически машинаи Іьлма-тохкама ереванскі института коллектив.

Ереванскі кибернетикашка арахіца керда машин цьхьаьна дІа-хІама юкъеьдахьарца бедІаелаг. «СССР-е эгІара цьхьаьна канопрограммированнаи при принципе юкъеЙкха модель хьаьдІ-белгалдаькхкхар академика Лородинаьш Анатоле, — по того лу микроэкмадлай системаеи ешаьча тайІара хуьнга, уроканцде средташца унификаци е. Микроскоькаьш юкъеьлхар бахьан долаш дІакха эЛмигьелар машина гаБиратаи, тешиаргІалар из. Компьютера структурин торонашца техническеи параметраеи хІиларо тайІ-кІйаро хоалдаме деешаи «хьаьнгІ-йІаи хулийт нуна. Цьхьайолча хана конструкторий балха экономатикаеи эра деешаи да уж, е радиоэлектронин аппаратурина тІаьхьомаи лоаттабар, технологическиеи процессашца управленияи яр, иштта кхы дІахо дараш аз».

Лорис ГУКАСЯН,
(АПН).

Ереван.

ОЛИМПИЙЦАШТА ЛАЬРХІА ЯХТАШ

1980 шера Олимпийскі лоаьвай парусни регата чакхьаькха Эстони харжар шиЙ маІан долаш да.

Республике чІоаГІа лоарХІаеи шиЙ деешаи да «спорта тайІа. Цун цІи хезаЙ дуккхача хана дена хІайоаГІача корабелай тІаьнешца. Эстонера чкъерий лувараша, дуккаГІа дакъе тІайреташ тІаьра барзаш болаш, дуккхача хана дена шоаш хьалора шоай тепаШеен сахен лодкаш. ТІехьара шерашка хІу йІду дуккхача мехкашца траднцеех дІаьбеешш.

Цу дакъе тоона дика поркьоСхІ ду училища базовеи предприяти йолча ГІІ. Ахриева шеراГІча «Электроинструмент» завода коллективо. Заводе да кулгалдой, партийни общественни организацешта керте латтарашц, производстве хьалхе лелорашц кастаеста «ВІаШІГІеттаЙ» лоарХІоца ПаьнІ-ГІІ-ГІІ-ГІ